

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 3 (P3)

HUKURI 2013

TIMARAKA: 100

NKARHI: tiawara ti2½

Papila leri ri na tipheji ta 6.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:

XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana.	(50)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha.	(30)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma.	(20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (Xik. Tsala mepe wa miehleketo/xifaniso/chati ya nkhlukelano/maritonkulu na swin'wana na swin'wana), hlela no hlayisisa ntirho. Nkunguhato wu fanele wu kombisiwa loko U NGA SI SUNGULA xitsalwana.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa eka pheji ra ximatsi. Nkunguhato wa xitsalwana wu ta averiwa timaraka.
7. U tsundzuxiwa ku heta kwalomu ka timinete ta 80 eka XIYENGE XA A, timinete ta 40 eka XIYENGE XA B na timinete ta 30 eka XIYENGE XA C.
8. Nombora nhlamulo yin'wana na yin'wana tanihileswi tinhlokomhaka ti nga nomborisiwa xiswona eka phepha ra swivutiso.
9. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana nhlokomhaka leyi yi faneleke.

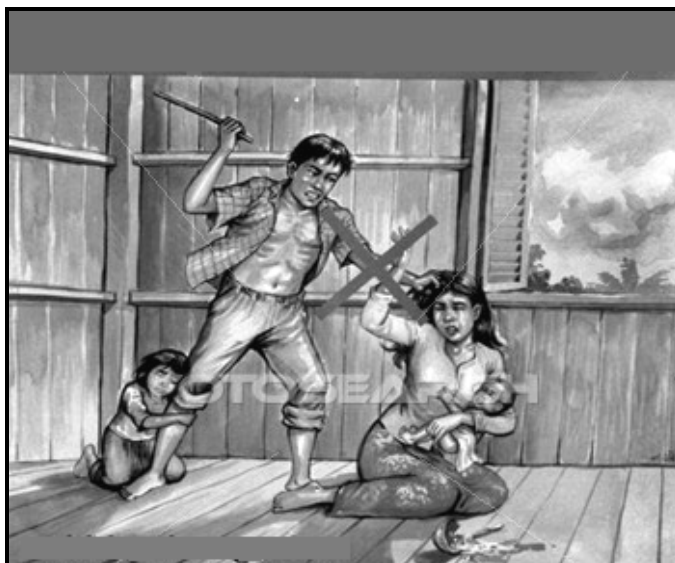
LEMUKA: Nhlokomhaka yi nga tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo, mahikahatelo na mavumbelo ya swivulwa.

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na marito ya kwalomu ka 250–300.

- 1.1 Leswi ndzi nga swi vona swa ha ndzi hlamarisile! Hi ku leteriwa hi marito lawa, rungula leswi swi nga humelela ku kondza u tsundzuka marito lawa. [50]
- 1.2 Kanela hi vunene na vubihi byo va vana va tiva timfanelo ta vona. [50]
- 1.3 Afrika-Dzonga, tiko ro xonga. [50]
- 1.4 Hlamusela leswi mfumo wu nga swi endlaka ku antswisa xiyimo xa nhlayo ya le henhla ya vana lava va tshamaka eswitarateni. [50]
- 1.5 Ku pfumaleka ka mirhi na switirhisiwa eswibedhlele swa mfumo swi yisa vukorhokeri ehansi. [50]
- 1.6 Switereka swi yisa xiyimo xa ikhonomi ya Afrika-Dzonga ehansi. Aneka mianakanyo ya wena ehenhla ka mhaka leyi. [50]
- 1.7 Hlawula xin'we eka switshuriwa leswi nga laha hansi kutani u tsala xitsalwana hi xona.

1.7.1

Xifaniso xi huma eka www.fotosearch.com

[50]

1.7.2

[Xifaniso xi huma eka www.fotosearch.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na marito ya kwalomu ka 120–150.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 Papila ra ximfumo

U odile tibuku to karhi evhengeleni ro xavisa tibuku, loko u pfula bokisi u kumile leswaku ku hoxiwile tibuku to ka ti nga ri tona. Tsala papila ra xivilelo.

[30]**2.2 Xiviko**

Ku vile na ntlangu exikolweni xa n'wina hi Mugqivela. Hi Musumbunuku ku kumekile leswaku mafasitere ya hofisi ya nhloko ya xikolo ya fayiwile.

Tanihi murhangeri wa vadyondzi u komberiwile ku endla ndzavisiso. Tsala xiviko xa ndzavisiso lowu u wu endleke.

[30]**2.3 Inthavhiyu**

Tsala inthavhiyu exikarhi ka muteki wa mahungu na xitsutsumi xa ndhuma lexi hluleke eka mphikizano wo karhi.

[30]**2.4 Atikili ya phephahungu**

Tanihi muteki wa mahungu wa phephahungu ra 'Rixile' u vile kona eka ku tlangela Siku ra Ndzhaka endhawini yo karhi. Tsala atikili ya phephahungu.

[30]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30**

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na marito ya kwalomu ka 80–100.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 Xinavetiso

Makwenu u pfurile bindzu ro oxa tincondzo na tinghinghiya. Tsala xinavetiso xa bindzu leri.

[20]**3.2 Posikarata**

A wu endzerile endhawini yo karhi kutani u lahlekeriwile hi bege ya swiambalo. Tsala posikarata leyi u nga ta yi rhumela eka xitichi xa Munghana Lonene FM u kombela ku lavisiwa bege leyi.

[20]**3.3 Swileriso**

U yile eka dokodela hikwalaho ka vuvabyi byo karhi lebyi byi ku karhataka, kutani u ku nyikile mirhi leyi u faneleke ku yi nwa. Tsala swileriso swa matirhiselo ya mirhi leyi.

[20]**NTSENGO WA XIYENGE XA C:****20****NTSENGO WA TIMARAKA:****100**